

Consultatie t.a.v. de TBO-maatregel.

Vanuit mijn werk als docent in een JJI en mijn onderzoek naar de TBO-maatregel voor mijn Master studie wil ik graag reageren op de consultatieversie van 15 september.

Vooropgesteld ben ik van mening dat de TBO-maatregel een sympathiek plan is om jeugdige delinquenten in de toekomst minder te laten recidiveren. Samen met andere jeugdsancties denk ik dat dit plan een bijdrage kan leveren aan het terugbrengen van het recidivisme onder jeugdige delinquenten. Daarnaast vind ik het verheugend om te constateren dat het belang van onderwijs aan deze doelgroep meer op de voorgrond wordt geplaatst door de TBO-maatregel. Het voorstel zoals dat er nu ligt geldt voor jongeren waarvan kan worden aangenomen dat, wanneer eenmaal de juiste motivatie wordt gevonden, de deelname aan onderwijs gunstige effecten kan opleveren. Het gaat hierbij over jeugdige delinquenten die nog geen vrijheidsbeperkende straf krijgen opgelegd. Jeugdige delinquenten die wel een vrijheidsbeperkende straf krijgen opgelegd (jeugddetentie of PIJ-maatregel), vallen buiten dit concept wetsvoorstel. Beide groepen jongeren hebben afgebroken schoolopleidingen, kennen vaak een lang hulpverlening verleden en zijn weinig intrinsiek gemotiveerd voor het volgen van onderwijs. Een jeugdrechter kan de TBO-maatregel opleggen naast andere jeugdsancties. Het niet ten uitvoer leggen van de TBO-maatregel aan jeugdige delinquenten binnen het onderwijs in een JJI vind ik een gemiste kans. Met het voorliggende consultatievoorstel wordt een grote groep delinquente jongeren niet betrokken in deze maatregel. Jongeren die ook prima onder deze maatregel kunnen vallen.

Uit onderzoek (Traag, 2012) komt naar voren dat jongeren zonder startkwalificatie vaker in aanraking komen met politie en justitie dan jongeren met startkwalificatie. De TBO-maatregel heeft als doel om jongeren een startkwalificatie te laten behalen. Als dat geldt voor jongeren die wel een strafbaar feit hebben gepleegd, maar geen vrijheidsbeperkende maatregel krijgen opgelegd is dat prima, maar doet tekort aan veel andere delinquente jongeren. Want ook binnen de JJI's verblijven veel jongeren die geholpen zijn met het behalen van een startkwalificatie. Dat geldt zowel voor jongeren die een jeugddetentie krijgen opgelegd als ook jongeren met een PIJ-maatregel. Volgens het conceptwetsvoorstel zijn de delicten die deze jongeren gepleegd hebben te zwaar. Alleen een onderwijsverplichting staat niet in verhouding met het gepleegde feit. Veel van deze jongeren hebben een ernstig delict gepleegd en hebben gedragsproblemen die opsluiting behandeling en training rechtvaardigen en noodzakelijk maken. Beide groepen zijn gebaat bij onderwijs, een (beroeps)opleiding en het behalen van een startkwalificatie die voor hen de mogelijkheden op de arbeidsmarkt vergroot of de mogelijkheid geeft om verder te gaan leren. Een goede schoolopleiding en het behalen van een startkwalificatie zijn voor deze jongeren een grote stap op weg naar een delictvrije toekomst. Veel van deze jongeren zijn cognitief en qua motivatie prima in staat om een opleiding naar een startkwalificatie te gaan volgen.

Uit meerdere onderzoeken die er de laatste jaren zijn gedaan naar het onderwijs in JJI's (o.a. Smeets 2011, Taakgroep Onderwijs JJI's 2011) komen telkens dezelfde belemmeringen naar voren als het gaat over onderwijs in een gesloten setting. Allereerst is dat de veelvuldige in- en uitstroom van jongeren in deze vorm van onderwijs. Een ander belangrijk knelpunt is dat het scholen in een gesloten setting vaak veel moeite kost om informatie te krijgen van de vorige school die de jongere bezocht heeft. Ook bestaan er veel verschillen in de aard, omvang en kwaliteit van deze informatie. Weer een ander knelpunt is dat de mogelijkheden om stage te lopen beperkt zijn. Dat beperkt de mogelijkheid van jongeren binnen JJI's om een opleiding te volgen die hen een startkwalificatie MBO-2 kan opleveren. Een ander obstakel is dat er binnen veel instellingen begrenzingen zijn t.a.v. het gebruik van ICT. In het huidige onderwijs is dat niet meer van deze tijd. Ook kost het scholen binnen JJI's vaak grote moeite om voor uitstromende leerlingen een plek op een school buiten de instelling of een stageplek te vinden. Binnen onderwijs teams in JJI's leeft het gevoel dat onderwijs

ondergeschikt is aan behandeling. Al deze belemmeringen hoeven echter een invoering van de TBO-maatregel binnen gesloten instellingen niet in de weg te staan. Ze moeten juist een uitdaging zijn om er mee aan de gang te gaan en er oplossingen voor te bedenken.

Ook voor de JJI-scholen is het zinvol om de TBO-maatregel binnen de JJI's uit te kunnen voeren. Enkele jaren geleden was het onderwijsaanbod binnen JJI's niet ruim en was de kwaliteit van docenten en onderwijskundige medewerkers niet altijd even goed. Daarbij was de veiligheidsituatie voor zowel jongeren als personeel niet altijd gewaarborgd. Aan al die zaken is hard gewerkt. Het aantal veiligheidsincidenten loopt terug en de resultaten gaan vooruit. De kwaliteit van het personeel is verbeterd. De opbrengsten van het onderwijs gaan omhoog en ook binnen de JJI's worden initiatieven ondernomen om onderwijs en justitie beter te laten samenwerken (Focus op onderwijs, 2011). Op alle scholen voor JJI's zijn mogelijkheden om binnen onderwijs, certificaten te halen en opleidingen te volgen die tot een startkwalificatie kunnen leiden. Certificering zou verder uitgebreid kunnen worden als jongeren binnen de inrichting stages zouden kunnen uitvoeren. Ook zijn er mogelijkheden voor staatsexamens op verschillende niveaus. De invoering van de TBO-maatregel zou een positieve stimulans zijn om de opbrengsten van deze scholen verder omhoog te krijgen. Overigens heeft op dit moment meer dan 80 % van de JJI-scholen een basisarrangement in de beoordelingen van de Onderwijs Inspectie.

De maatregel zoals die nu voorligt in het wetsvoorstel kan gezien worden als een extra maatregel om jongeren buiten de criminaliteit te houden, maar ook om vroegtijdig schoolverlaten onder delinquente jongeren terug te dringen. Binnen het onderwijs zijn er sinds 2005 veel zaken aangepakt om het vroegtijdig schoolverlaten terug te dringen. Met succes, want het aantal vroegtijdig schoolverlaters is sinds die tijd terug gelopen. Zo gezien is de maatregel ook goed toe te passen op beide doelgroepen (binnen en een buiten JJI) en kan het een verdere bijdrage leveren aan het terugbrengen van het vroegtijdig schoolverzuim. Het kan een goede mogelijkheid zijn om jongeren die een vrijheidsbeperkende straf krijgen opgelegd te verplichten hun buiten lopende opleiding af te maken en daarmee ook te voorkomen dat zij later van school gaan verzuimen. Uit een eerste onderzoek onder onderwijzend personeel van een JJI komt naar voren dat het hervinden van motivatie, het inzicht krijgen in eigen kunnen en zicht hebben op de eigen mogelijkheden belangrijke factoren zijn als het gaat om deze maatregel een kans van slagen heeft. Dat sluit aan bij het concept wetsvoorstel, waarin nadrukkelijk wordt aangegeven dat het hervinden van de motivatie een belangrijke uitgangspunt is.

Uit een onderzoeksnotitie van de Verticale Dialoog (onderwijs in geslotenheid, 2011) staat dat door een onderwijsinvestering van € 8 tot € 15 miljoen er extra onderwijscapaciteit binnen JJI's kan worden gecreëerd. Met die extra onderwijscapaciteit kan men het onderwijs in de JJI's de impuls geven om de TBO-maatregel ook daar in te kunnen voeren. Een plaats van een jongere in een JJI kost op jaarbasis € 135.000,-. Is men in staat om op termijn binnen elke JJI één jongere minder te hoeven plaatsen door de succesvolle invoering van deze maatregel, dan kun je daar 12 FTE's aan docenten voor inzetten. Het kan op den duur dus ook nog geld opleveren. Het nu voorgestelde wetsvoorstel zou kosten neutraal moeten zijn. Maar als ik kijk naar de uitvoering ervan en ook de bewaking van het proces, dan zal dat in de praktijk betekenen dat er op scholen en bij de reclassering expertise bij moet. Met de nieuwe wet op de Jeugdzorg en ook de komst van het Passend Onderwijs in 2014, is het nog maar de vraag hoe deze sectoren daarmee om zullen gaan.

De TBO-maatregel zoals die nu wordt voorgesteld wordt opgelegd door de jeugdrechter als een verplichting om een startkwalificatie te behalen. De maatregel kan opgelegd worden voor de tijd van 1 jaar, met een eventuele verlenging. Voor het behalen van een startkwalificatie MBO-2 staat in de regel 2 jaar. Voor het behalen van een Havo-5 diploma is dat afhankelijk van het voortraject van de jongere, vaak wat langer. Inzet, motivatie, zicht hebben op eigen

kunnen en functioneren zouden ingezet kunnen worden om jongeren in een JJI, eerder op verlof of STP te laten gaan. Met als doel om buiten de TBO-maatregel verder af te ronden. Naast een verplichting voor het volgen van onderwijs voor de delinquente jongeren, zal er ook van het onderwijs een verplichting moeten worden gevraagd. Er zal zeker berijdwillingheid moeten zijn, van het reguliere- en (speciale)onderwijs, om deze jongeren op hun school te plaatsen. Met de komst van Passend Onderwijs en de transitie van de jeugdzorg komt er veel op het onderwijs en reclassering af. Er is weliswaar een zorgplicht vanaf 8-2014, maar voor het MBO geldt straks een andere regeling. Het zou mooi zijn als in de toekomst de samenwerkingsverbanden ervoor kunnen zorgen dat jongeren vanuit deze achtergrond, een school kunnen vinden die bij hun opleiding past. De huidige praktijk laat zien dat daar nog veel winst te boeken is. Er zou ook gekeken moeten worden om samen met betrokken ondernemers, te zorgen voor werkervaringsplaatsen en stageplekken.

In de TBO-maatregel staat het halen van een onderwijskwalificatie centraal. Belangrijk is het om te kijken naar jongeren waar het duidelijk is dat het behalen van een onderwijskwalificatie niet gaat lukken. Deze groep moet gestimuleerd en gemotiveerd worden met onderwijs, een opleiding en werk. Dat zou kunnen door arbeid toeleidende leerwegen, Entreeopleidingen (MBO-1) of samenwerking met sociale werkvoorzieningen. Over deze groep lees ik weinig terug in het conceptwetsvoorstel. Overigens zijn er voor deze jongeren binnen de JJI's mogelijkheden.

De TBO-maatregel is een uitdagend wetsvoorstel, dat mogelijkheden biedt om groepen delinquente jongeren een startkwalificatie te laten behalen. Het zou goed zijn om daarbij te kijken naar de mogelijkheden en uitdagingen die een succesvol invoeren van de maatregel ook binnen de JJI's tot een succes kan laten worden. Het nu voorliggende conceptwetsvoorstel is naar mijn idee te beperkt en zou breder ingezet moeten worden. De belemmeringen ombuigen in uitdagingen, JJI- scholen beter met elkaar laten samenwerken, afstemmen op elkaars onderwijsaanbod, samenwerking met scholen van buiten intensiveren. Ook met de toekomstige fusie van de 3 rijksinrichtingen, zou naar een intensievere samenwerking van deze speciale scholen gekeken kunnen worden. Vanuit diverse werkgroepen en onderzoeken zijn daarnaast goede aanbevelingen gedaan die een verdere samenwerking tussen onderwijs en instellingen, ook de jongeren ten goede zullen komen. Kijk nog een goed naar al deze mogelijkheden en neem onderdelen daarvan mee om het wetsvoorstel ook voor de groepen jongeren die in een JJI verblijven in te voeren.